

Lausunto

22.10.2021

VN/24984/2020

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys (198/2021 vp.) eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallitus ehdottaa, että Suomeen perustetaan uusi, valtion kokonaan omistama yhtiö, jonka tarkoituksena on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä.

Hallituksen tavoitteena on saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Tämä edellyttää myös osatyökykyisten osallistumista työelämää nykyistä enemmän. Osatyökykyisillä on monenlaista ammattiosaamista ja heidän koulutustaustansa ovat monipuolisia, joten he ovat arvokas panos työelämälle. Tarjolla olevista erilaisista työvoimapalveluista huolimatta osa osatyökykyisistä jää edelleen vaille työtä.

Työllisyysastetavoitteen saavuttamiseksi hallitus on käynnistänyt työkykyohjelman, jonka mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat käynnistäneet kokeiluhankkeita vaikuttavien palvelujen ja toimintamallien käyttöön ottamiseksi. Osana työkykyohjelmaa hallitus edistäisi myös kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllisyyttä Työkanava Oy:n kautta. Tavoitteena on tukea osatyökykyisten työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille. Ehdotus pohjautuu selvitykseen Ruotsin osatyökykyisiä työllistävästä Samhall-mallista.

Lakiehdotuksella edistettäisiin myös vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

Laissa ehdotetaan, että viranomainen eli yksi työ- ja elinkeinotoimisto ohjaisi keskitetysti osatyökykyisiä Työkanava Oy:n palvelukseen. Työ yhtiössä olisi osatyökykyiselle viimesijainen vaihtoehto silloin, kun työllistyminen ei muutoin ole mahdollista. Toiminta täydentäisi nykyisten välityömarkkinatoimijoiden palvelutarjontaa mahdollistamalla kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville väylän työhön.

Yhtiöllä ei olisi julkisia hallintotehtäviä eikä se käyttäisi julkista valtaa. Työkanava Oy voisi työllistää vain viranomaisen eli työ- ja elinkeinotoimiston sille osoittamia työhön halukkaita työttömiä työnhakijoita, joten se ei palkkaisi työvoimaa muilla keinoin. Kunnat ja Kela voisivat myös ohjata asiakkaitaan kääntymään työ- ja elinkeinotoimistojen puoleen Työkanava Oy:n palkkalistoille pääsemiseksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4

Puhelin
Telefon
Telephone

29 516 001
35 829 516 001

Faksi
Fax
Fax

916 062 160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinotoimisto osoittaisi yhtiön työllistettäväksi sellaisia osatyökykyisiä, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden tai vamman vuoksi. Edellytyksenä olisi myös, että henkilö on itse halukas työllistymään, mutta työllistyminen ei ole erilaista tukitoimista huolimatta onnistunut tai muuten on ilmeistä, ettei tarjolla olevilla palveluilla kyetä merkittävästi lisäämään henkilön mahdollisuuksia työllistyä.

Työ- ja elinkeinopalveluissa on tällä hetkellä työnhakijoina yli 30 000 työtöntä, joilla on diagnoosi työkyvyn aleneman takia. Heistä vaikeimmassa asemassa ovat sellaiset henkilöt, joilla on vamma tai sairaus ja jotka ovat yli 55-vuotiaita ja joilla on matala koulutustaso.

Työkanava Oy:n tarjoama työ parantaisi osatyökykyisten osaamista sekä työmarkkinavalmiuksia. Työntekijä palkattaisiin suoraan yhtiön palvelukseen työsuhteeseen. Henkilön palkkaus ja muut työehdot määräytyisivät työlainsäädännön ja sovellettavan työehtosopimuksen mukaisesti. Yhtiö voisi myös hyödyntää olemassa olevia palveluja ja toimia yhteistyössä eri välityömarkkinatoimijoiden kanssa.

Työkanava Oy:n asiakkaita voisivat olla yritykset ja muut yksityiset toimijat sekä julkisen sektorin virastot, liikelaitokset ja yhtiöt. Yhtiö keskittyisi aluksi valikoiduille toimialoille, mutta se toimisi valtakunnallisesti. Yhtiön tulisi hakea työpaikkoja erilaisille osatyökykyisten ryhmille ja huomioida myös esimerkiksi ruotsinkieliset, viittomakieliset ja saamenkieliset työllistettävät.

Eduskunta voi talousarviossa määrärahasta päättäessään asettaa yhtiöön työllistettäville osatyökykyisille määrä- ja kohdennustavoitteita. Työkanava Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Yhtiön tulisi toimia markkinoilla niin, ettei se vääristä kilpailua suhteessa yksityisiin yrityksiin, järjestöihin tai muihin toimijoihin. Yhtiön myymien palvelujen hinnoittelun tulisi olla markkinaehtoista. Kilpailun toimivuuden ja markkinaehtoisen hinnoittelun varmistamiseksi yhtiöllä olisi erillinen neuvottelukunta.

Työkanava Oy:n toiminta rahoitettaisiin osoittamalla sille 20 miljoonan euron peruspääoma Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) Suomelle kohdennetuista varoista. Lisäksi yhtiölle annettaisiin vuosittain 10 miljoonan euron määräraha, jolla tavoitellaan 1000 henkilön työllistymistä. Toiminnan käynnistymisvaiheessa työllistämistavoite olisi alhaisempia. Yhtiön tulisi kuitenkin saavuttaa 1000 osatyökykyisen työllistämistavoite viimeistään vuoden 2025 jälkeen.

Työkanava Oy:tä koskeva laki edellyttäisi joitain tarkennuksia myös työttömyysturvalakiin sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin mm. asiakastietojärjestelmien käyttämisestä.

Elise Pekkala
Hallitusneuvos